

Självständigt arbete (15 hp)

Författare		Program/Kurs	
Jessika Liedberg		OP SA 13-16	
Handledare			
		Antal ord: 11714	
Kmd/Dr Michael Gustafsson	Beteckning	Kurskod	
		10P303	
SVENSK SYN PÅ FÄLTARBETEN – TILLÄMPBAR I HYBRIDKRIGFÖRING?			
ABSTRACT:			
<p>According to current academic debate, hybrid warfare is an increasing threat; it is also mentioned in the 2016 edition of Swedish Military Doctrine. The threat is not mentioned in other doctrinal publications or field manuals, which might imply that there are problems about the use of tactics in such a context. This gives rise to the question that this thesis addresses: <i>How can the contemporary Swedish view on combat engineering in hybrid warfare be characterized in relation to military theory?</i> The purpose of this study is to contribute to the academic debate regarding combat engineering in the context of hybrid warfare. The result of the study is that the description of the requirements of combat engineering in land operations in hybrid warfare is similar both in Swedish normative documents and in military theory. The documents tend to describe less of how to use combat engineering in irregular warfare as part of hybrid warfare than the military theory does. The method used is based in qualitative text analysis. The texts have been analyzed by assessing the frequency of variables taken from military theory about hybrid warfare. As hybrid warfare is a fairly recent phenomenon it has been broken down into regular and irregular warfare.</p>			
Nyckelord:			
Militärteori, operationskonst, markoperationer, hybridkrigföring, fältarbeten.			

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	3
1.1 PROBLEMFÖRMULERING	3
1.2 TIDIGARE FORSKNING	3
1.3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING.....	6
1.4 MATERIAL OCH AVGRÄNSNINGAR.....	6
1.5 DISPOSITION	6
2. TEORI	7
2.1 HYBRIDKRIGFÖRING.....	8
2.2 MARKOPERATIONER I REGULJÄR KRIGFÖRING.....	9
2.3 MARKOPERATIONER I IRREGULJÄR KRIGFÖRING	10
2.4 SAMMANFATTNING	12
3. METOD	12
3.1 INSAMLING AV DATA	12
3.2 ANALYS AV DATA	13
3.3 OPERATIONALISERING.....	13
3.3.1 Teori och metod.....	13
3.3.2 Analysschema, variabelvärden och analysverktyg.....	14
4. EMPIRI	15
5. UNDERSÖKNING	18
5.1 UNDERSÖKNING AV OPERATIV DOKTRIN	18
5.2 UNDERSÖKNING AV ARMÉTAKTISKT REGLEMENTE	20
5.3 UNDERSÖKNING AV INGENJÖRTRUPPREGLEMENTE INGENJÖRBATALJON	22
5.4 UNDERSÖKNING AV TAKTISKA KRAV INGENJÖRBATALJON.....	24
5.5 UNDERSÖKNING AV SYSTEMUTVECKLINGSPLANEN FÄLTARBETEN 2014	26
6. RESULTAT OCH ANALYS AV RESULTATET	29
6.1 BESKRIVNING AV RESULTATET	29
6.2 ANALYS AV RESULTATET	29
6.3 SVAR PÅ FRÅGESTÄLLNINGEN	30
7. DISKUSSION	31
7.1 DISKUSSION OM RESULTATET	31
7.2 DISKUSSION OM UNDERSÖKNINGEN	32
8. AVSLUTNING	34
8.1 REFLEKTION	34
8.2 RESULTATETS BETYDELSE FÖR YRKESUTÖVNINGEN	34
8.3 FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING.....	35
LITTERATUR- OCH REFERENSFÖRTECKNING	36

1. Inledning

1.1 Problemformulering

Det finns en diskrepans mellan vad den samtida vetenskapliga debatten säger om aktuella hot och vad normativa dokument avseende fältarbetsfunktionen berör. Diskrepansen uppträder också i normativa dokument mellan strategisk, operativ och taktisk nivå. I samtida debatt beskrivs hybridkrigföringen som ett allt vanligare, förekommande hot. Hotet omnämns i normativa dokument på strategisk nivå, men inte på operativ eller taktisk nivå.

Frank G. Hoffman skrev redan 2007 om hybridkrigföring som ett nytt, vanligt förekommande hot och att taktik och operationskonst måste anpassas mot detta¹. Det nya hotet har också tagits upp i *Militärstrategisk doktrin 16 (MSD16)* och det är uttalat "[a]tt kunna hantera hybridkrigföring inom ramen för totalförsvaret..." är en utmaning för Försvarsmakten². Hotet i form av hybridkrigföring nämns dock inte i de normativa dokumenten avseende fältarbetsfunktionen på operativ nivå eller funktionstaktisk nivå. Frågan är hur avsaknaden av hybridkrigföring i normativa skrifter och diskrepansen det medför, påverkar den vetenskapliga kunskapen om fältarbeten i hybridkrigföring i nationell kontext.

1.2 Tidigare forskning

Med tidigare forskning avses forskning både om fältarbetsfunktionen och om markoperationer inom ramen för hybridkrigföring. Även forskning om funktionen i reguljär och irreguljär krigföring har granskats, hybridkrigföring förenklat är en förekomst av detta samtidigt³. Undersökningen av tidigare forskning syftar till att identifiera eventuella tidigare studier som genererar svar på frågan. Om frågan inte besvarats tidigare bidrar tidigare forskning till att ge en anvisning om hur långt forskningen i ämnet har kommit.

Sökning av tidigare forskning har skett i databaserna *Summon*, *Google scholar*, *Military collection* samt *Taylor and Francis*. Valet av databaserna gjordes utifrån uppfattningen att de två förstnämnda är stora baser med ett stort urval av vetenskapliga artiklar. De två sistnämnda baserna publicerar krigsvetenskapliga artiklar varför de utgjort underlag för sökning.

En avgränsning i sökandet har gjorts till vetenskapliga artiklar och böcker där sökning skett efter *peer reviewed* dokument. Ytterligare en avgränsning i sökningen har gjorts genom att endast granska artiklar som berör krig ur ett krigsvetenskapligt perspektiv och inte ett historiskt perspektiv. Det är också den samtida synen på fältarbetsfunktionen som har undersökts.

¹ Hoffman 2007, 47.

² Försvarsmakten 2016, 36; 53.

³ Hoffman 2009, 36.

Begreppet fältarbeten har använts som sökord med dess engelska definition "Combat engineering" i databaserna, *Summon*, *Google scholar*, *Military collection* samt *Taylor and Francis*. Begreppet gav ett begränsat resultat på 50 träffar i *Summon* och *Military collection* medan det var ungefär 1000 träffar i *Google scholar*. Artiklarna innehöll begreppet mycket bristfälligt, sökningen preciserades därmed genom att kombinera sökorden "Combat engineering" AND "Military theory". Det gav ett smalare resultat, men det bestod endast av historiska redogörelser.

Genom sökorden "Military engineering" i *Google scholar* och *Taylor and Francis* påträffades däremot forskning där användandet av fältarbeten i reguljär krigföring tas upp. Bland annat beskrivs *Royal Engineers* (den brittiska ingenjörskåren) roll i den brittiska armén i *Military Today*⁴, där det framgår hur de använts efter andra världskriget och utvecklingen därefter. Denna forskning är relativt gammal då den är från 1972. Åldern påverkar nödvändigtvis inte tillförlitligheten i forskningen, men det bör beaktas att en ständig teknisk utveckling sker, vilket påverkar utvecklingen av fältarbeten.

Genom samma sökning förekom också resultat som beskriver användningen av fältarbeten i irreguljär krigföring. I en artikel i den vetenskapliga tidningen *Parameters* beskrivs militära ingenjörers roll i återuppbyggnad av ett drabbat område. Författaren menar att denna återuppbyggnad bör starta i ett tidigt skede i upprorsmotverkan och kan bidra till att effektivt motverka uppror.⁵ David Kilcullen beskriver i *The Accidental Guerilla* en liknande situation där amerikanska militära ingenjörer bidrar till att upprorsmotverkan i Afghanistan genom att bygga en väg. Kilcullen betonar dock att det inte var vägen i sig som var framgångsrik och att metoden att uppnå framgångsrik upprorsmotverkan genom att bygga en väg med ingenjörer inte kan ses som en generell metod⁶.

Forskningen idag stannar vid användandet av fältarbeten inom ramen för antingen reguljär krigföring eller irreguljär krigföring, men inte kombinationen däremellan, det vill säga hybridkrigföring. Eftersom det finns begränsat med forskning om fältarbeten är det ändå intressant att se om det finns något om markoperationer, vilket funktionen är en del av⁷. Markoperationer kan också kopplas till operationskonsten, det vill säga konsten att uppfylla de strategiska målen genom taktisk verksamhet⁸. Operationskonst är viktigt oavsett typ av motståndare, enligt professorerna John Andreas Olsen och Martin van Creveld⁹. Således bör

⁴ S.E.M Goodall 1972.

⁵ Ryan 2007, 58; 68.

⁶ Kilcullen 2009, 71.

⁷ Försvarsmakten 2014a, 38.

⁸ Ångström och Widén 2015, 58f.

⁹ Olsen och Van Creveld 2011, 223.

operationskonst vara relevant i hybridkrigföring också. Vidare kan van Crevalds och Olsens alster, *The Evolution of Operational Art*¹⁰, nyttjas för att skapa sig en uppfattning mer exakt var i utvecklingen operationskonst står idag.

För översikt av forskningsläget avseende operationskonst har sökning gjorts kopplat till de olika typerna av krigföring; reguljär, irreguljär och hybrid. Sökningen har skett i samtliga tidigare nämnda databaser, sökorden som använts är kombination av "Operational art" respektive "Land operations" AND "regular warfare", "irregular warfare" respektive "hybrid warfare".

Dessa kombinationer ger ett resultat där det i huvudsak är Frank G. Hoffmans artiklar och böcker som utgör resultaten kopplat till hybridkrigföring. Bland annat har han skrivit *Conflict in the 21 st century: The rise of Hybrid Wars*¹¹. Artikeln tillsammans med fler av Hoffmans artiklar bidrar till den vetenskapliga debatten om hybridkrigföring och hur det skall definieras. Vidare utgörs resultatet om operationskonst av en artikel av professor sir Lawrence Freedman. Artikeln avhandlar utvecklingen av operationskonst inom ramen för markoperationer och markstridskrafter genom att granska professor Stephen Biddles teorier om detsamma¹².

Vid granskning av den tidigare forskningen återfinns inte forskning om användningen och behovet av fältarbeten i en hybridkrigföringskontext. Exempel på användning av fältarbeten i både reguljär och irreguljär krigföring förekommer däremot. Bristen på teorier om fältarbeten kan innebära en begränsning av teorier att utgå ifrån i undersökningen. Detta borde dock kunna vägas upp av teorier om markoperationer, vilket är ett mer studerat ämne. Genom teorier i ämnet kan slutsatser mot fältarbetsfunktionen dras.

Hoffmans inflytande i den vetenskapliga debatten om hybridkrigföring har lett till att hans beskrivningar av hybridkrigföring utgör grunden till uppsatsens beskrivning av hybridkrigföring. Lawrence med sin enstaka artikel som nämnts väger i det här fallet inte lika tungt och hans teorier har därför inte studerats vidare.

Utöver ovannämnd forskning har Ångström och Widén sammanfattat grunderna i militärteori i *Contemporary Military Theory*¹³. Därigenom har Christopher Tuck, Milan Vego och Christopher Bellamy identifierats som inflytelserika teoretiker om markoperationer. Deras teorier har därför granskats närmre, vidare har Peter

¹⁰ Olsen och Van Creveld 2011.

¹¹ Hoffman 2007.

¹² Freedman 2005.

¹³ Ångström och Widén 2015.

Mansoor och James D. Kiras bidragit till teorier om irreguljär krigföring som har använts¹⁴.

1.3 Syfte och frågeställning

Denna uppsats syftar till att jämföra likheter och skillnader i samtida svensk militär syn på marktaktikens behov av fältarbetsfunktionen i nationell hybridkrigföring, med militärteori om detsamma. Undersökningen bidrar till forskningsläget med en beskrivning av behovet av fältarbetsfunktionen inom ramen för hybridkrigföring. Det ger sin tur en bild av vad diskrepansen mellan den vetenskapliga debatten och normativa dokument innebär för den vetenskapliga kunskapen om fältarbetsfunktionen.

Problemet besvaras med hjälp av följande frågeställning:

- ***Hur kan samtida svensk syn på fältarbetsfunktionen i hybridkrigföring karaktäriseras relativt militärteorin?***

1.4 Material och avgränsningar

Material som utgör empirin och representerar den svenska militära synen är normativa dokument som på något sätt beskriver användningen av fältarbeten. Dokumenten som undersökts är *Operativ doktrin (OPD)*¹⁵, *Arméreglemente Taktik (AR Taktik)*¹⁶, *Ingenjörtruppreglemente Ingenjörbataljon (IngR Ingbat)*¹⁷, *Utvecklingsplan Fältarbeten 2014 (SUP Farb)*¹⁸ och ett utdrag ur Krigsförbandsspecifikationen (KFS)¹⁹. Den del av KFS:en som använts beskrivs som *Taktiska krav Ingenjörbataljon* och är utskriven i den utsträckning sekretessen medger, endast öppna dokument har använts.

Dokumenterna är avgränsade till att vara gällande, det är troligt att vissa dokument kommer ersättas i närtid, men detta tas inte hänsyn till. Källkritik avseende dokumenterna redovisas i samband med redovisning av empirin i kapitel fyra.

Endast stöd mot markförband behandlas i uppsatsen, uppgifterna till flygbasbataljon som ingenjörbataljon tidigare haft ansvar för utgår enligt *SUP Farb*.²⁰ I och med avgränsningen till markförband avhandlas också endast dokument avseende markoperationer.

1.5 Disposition

I det första kapitlet redovisas problemet som uppsatsen utgår ifrån samt tidigare forskning i ämnet i syfte att visa på den vetenskapliga förankringen. Kapitlet

¹⁴ Mansoor 2010, 75ff; Jordan et al 2008, 227ff.

¹⁵ Försvarsmakten 2014a.

¹⁶ Försvarsmakten 2013.

¹⁷ *Ingenjörtruppreglemente* 1991.

¹⁸ Försvarsmakten 2014b.

¹⁹ Ernfridsson 2012.

²⁰ Försvarsmakten 2014b, 33.

innehåller också syfte, frågeställning samt redogörelse av uppsatsens material. I det andra kapitlet lyfts teorier fram, vilka utgör grunden för undersökningen.

I det tredje kapitlet beskrivs vald metod för undersökningen, samt alternativa metoder. I samma kapitel redovisas också operationalisering av teori och metod, det vill säga hur teorin och metoden appliceras på undersökningen. I det fjärde kapitlet redovisas uppsatsens empiri som har undersökts. I det femte kapitlet redovisas undersökningen. Undersökningens resultatet samt analys av resultatet återfinns i kapitel sex.

I kapitel sju genomförs en diskussion, dels kopplat till resultatet och möjliga orsaker, dels kopplat till genomförandet av undersökningen. Det sista kapitlet innehåller egen reflektion avseende genomförandet av undersökningen samt redogörelse för dess betydelse för yrkesutövningen. I sista kapitlet finns även förslag på fortsatt forskning.

2. Teori

I följande avsnitt beskrivs hybridkrigföring i syfte att möjliggöra beskrivning av synen på behovet av fältarbeten i denna kontext enligt militärteorin. Då fältarbeten som enskild funktion inte påträffats som en del i militärteorin används teorier beskrivande markoperationer, taktik och operationskonst inkluderat. Utifrån teorin om markoperationer har det dragits slutsatser om vad innebörden kan vara för fältarbetsfunktionen.

Kopplingen mellan fältarbetsfunktionen och markoperationer kan hänvisas till *OPDs*²¹ definition av markoperationer, vilken stämmer överens med den militärteoretiska definitionen enligt Ångström & Widén²². Markoperationer genomförs enligt *OPD* i regel med arméförband i brigads ram. För att kunna uppträda i brigads ram krävs krigsförband som syftar till att med sina olika funktioner kunna stödja manöverförbanden, varav fältarbetsfunktionen utgör en av funktionerna.²³ Fältarbetsfunktionen har till uppgift att genomföra fältarbeten, det vill säga öka egna förbands rörlighet eller fördröja eller begränsa motståndarens rörlighet samt bidra till egna förbands verkan, uthållighet och överlevnad.²⁴

²¹ Försvarsmakten 2014a, 38.

²² Ångström och Widén 2015, 111.

²³ Försvarsmakten 2014a, 38.

²⁴ Ibid., 30.

2.1 Hybridkrigföring

I enlighet med forskningsläget anses Frank G. Hoffman vara framstående i den vetenskapliga debatten om hybridkrigföring och utgör därför grunden för beskrivningen av hybridkrigföring i denna uppsats. Forskaren Robert Wilkie har också bidragit till teorier om hybridkrigföring, vilka också används. Hoffman förklarar att morgondagens krigföring kommer vara svår att definiera antingen som reguljär eller irreguljär krigföring²⁵. Inte sällan är krigen som utspelar sig en kombination av reguljär och irreguljär krigföring med influenser av hot i form av kriminell aktivitet, smuggling, vapenhandling samt ett utökat gängnätverk i städer. De olika delarna i den hybrida krigföringen sker på både taktisk, operativ och strategisk nivå samtidigt, i samma utrymme (*battle space*) i syfte att uppnå samma effekt både på en fysisk och psykologisk nivå. De hybrida krigen utkämpas inte enbart av statliga aktörer utan också av olika icke-statliga aktörer, men de arbetar alla mot mer eller mindre samma mål.²⁶

Det blir också allt vanligare med högteknologisk utrustning även hos de icke-statliga aktörerna. Hittills har det i huvudsak varit de reguljära styrkorna som har haft tillgång till kvalificerad teknik i form av vapen och sambandsmedel, nu har allt fler icke-statliga aktörer och irreguljär styrkor tillgång till samma medel.²⁷

Wilkie beskriver ovan nämnda komponenter i hybridkrigföring som ett sätt att destabilisera den ordning som finns i samhället. Emellertid ersätter inte uppkomsten av hybridkrigföring reguljär krigföring, men det leder till en ökad svårighet för försvarsplanering.²⁸ Wilkie menar på att upprorsmotverkan (*counterinsurgency*)²⁹ är grunden till hur man bemöter motståndaren i den hybrida miljön.³⁰

Enligt *MSD 16* definieras hybridkrigföring som "[b]landningen av reguljär krigföring, irreguljär krigföring, kriminalitet, terrorism, sexuellt våld, modern teknik och krigföring via cyberrymden i ett operationsområde"³¹. Definitionen enligt *MSD16* motsvarar definitionen enligt Hoffman och Wilkie. Enligt *MSD16* skall den hybrida och irreguljära motståndaren mötas genom manöverkrigföring som grund. Manöverkrigföringen syftar till att uppnå systemkollaps genom att påverka utvalda förmågor hos motståndaren³².

²⁵ Hoffman 2009, 35.

²⁶ Hoffman 2007, 35f.

²⁷ Ibid., 37.

²⁸ Wilkie 2009, 14.

²⁹ För det engelska uttrycket *Counterinsurgency (COIN)* används *upprorsmotverkan* i uppsatsen.

³⁰ Wilkie 2009, 15.

³¹ Försvarsmakten 2016, 36.

³² Ibid., 44.

I hybridkrigföring skall motståndaren enligt Wilkie mötas genom upprorsmotverkan och enligt *MSD16* genom manöverkrigföring, vilket visar på en diskrepans mellan teori och normativt dokument. Slutsatserna av beskrivningen av hybridkrigföring är att den består av irreguljär och reguljär krigföring samtidigt varför teorier om dessa beskrivs nedan. Enligt normativa dokument och teorin kan hybridkrigföring bemötas på minst två sätt. Slutsatser för fältarbetsfunktionen dras i nedanstående teorier och båda metoderna tas i beaktande.

2.2 Markoperationer i reguljär krigföring

I enlighet med *tidigare forskning* har teoretikerna Bellamy, Vego och Tuck identifierats. Både Bellamy och Vego berör begrepp såsom *tyngdpunkt*, *manöverkrigföring* och *utnöttningskrig*, *anfall* och *försvar*³³. Dessa begrepp antas vara centrala för markoperationer, men har en svag koppling till taktiken som berör enskilda funktioner som del av en operation och lämnas således därhän. Däremot anses såväl Tucks teorier³⁴ som Ångström och Widéns³⁵ teorier vara applicerbara mot funktionen inom ramen för markoperationer då deras teorier har en tydligare koppling till taktiken.

I markkriget är elementen *tid*, *terräng*, *eld*, *rörelse* och *skydd* centrala, genom att prioritera det ena elementet åsidosätts ett annat.³⁶ Med tid menas dels tid till förfogande, men också när i tid något sker. Tiden går till exempel att styra genom att starta anfall när det passar anfallande enhet som bäst alternativt styr motståndaren tiden genom att anfalla först och anpassning av försvaret till det måste ske. Terrängen blir exempelvis mer central i försvar, då det i försvar är möjligt att dra nytta av terrängen i större utsträckning.³⁷

Terrängen är där krigföringen utspelar sig och där verkan används. Terrängen kan variera mycket med olika bra skydd och struktur. Elden är den direkta verkan genom vapen, vilken är direkt beroende av rörelsen. Elden nedgår vid rörelse och tvärtom nedgår rörelsen vid prioriterad verkan genom eld. Det är således svårt att bibehålla hög eldkraft vid rörelse. Rörelse är därmed en förutsättning för att kunna manövrera förband för att bland annat kunna kompensera för förlorad eldkraft. Det femte och sista elementet är skydd, skyddet kan utgöras av terräng, fortifikationer eller bepansrade fordon, med skydd går det att stå kvar längre på en plats i syfte att uppnå en högre eldkraft. I motsats är det avgörande att med sämre skydd upprätthålla en högre rörelse.³⁸

³³ Bellamy 2016 [1990], 15ff; Vego 2000, 23f.

³⁴ Tuck 2014, 57f.

³⁵ Ångström och Widén 2015.

³⁶ Ibid., 111f.

³⁷ Ibid., 112.

³⁸ Ibid.

Christopher Tuck menar på att nyckel till framgång är att vara överlägsen motståndaren avseende *kombinerade vapen, gemensam krigföring, eld och rörelse, flexibilitet* (handlingsfrihet), *decentralisation* och *djup*³⁹. Tucks teorier kompletterar och tydliggör vad som kan ses som de centrala delarna i teorin rörande reguljär krigföring. Hans teorier är också till del motsvarande Ångströms och Widéns teorier. Sammanfattningsvis beskriver Ångström och Widéns samt Tucks teorier vad som är viktigt för markoperationer i reguljär krigföring. Eftersom de är viktiga i markoperationer torde de också vara viktiga för fältarbetsfunktionen som en del av markoperationer.

Fältarbetsfunktionen skall stödja och vara en del av markoperationer och således bidra till de fem elementen och prioritering av dessa. Elementen terräng, rörlighet och skydd skulle kunna slås ihop till två förmågor hos fältarbetsfunktionen. Terräng och rörlighet innebär att en förmåga att kunna påverka terrängen för att medge operativ rörlighet måste finnas hos fältarbetsfunktionen. Om terräng och skydd slås ihop innebär att funktionen skall kunna bidra till skydd för de markoperativa förbanden genom förmåga att hantera eller påverka terrängen.

Slutligen kan tid och eld anses ha ett samband när det kommer till fältarbetsfunktionens förmåga. Genom elden och verkan med den, kan tiden påverkas för hur lång tid den egna operationen tar eller får till förfogande. Detta innebär att fältarbetsfunktionen också bör ha en förmåga till att påverka hur och när eld används och framför allt bidra till att den kan användas till att understödja markoperationen. Möjlighet att styra i användandet av eld i tid eller att bidra med eldkraft skulle kunna ske genom framför allt stöd av minor eller ledning av indirekt eld. Användande och bidragande av egna vapensystem och förmåga till att verka i olika miljöer och på olika avstånd skulle också kunna innefattas i förmåga att påverka hur och när eld används.

2.3 Markoperationer i irreguljär krigföring

Då motståndaren i irreguljär krigföring inte är beroende av enskilda medel och metoder utan anpassar sig till omgivningen kan det vara svårt att peka på viktiga principer för en markoperation i irreguljär krigföring⁴⁰. En ansats till att urskilja viktiga principer har gjorts utifrån Peter Mansoor, Christopher Tuck samt James D. Kiras teorier. Deras teorier är i likhet med de för reguljär krigföring kopplade mot taktiken och det går således att finna kopplingar till fältarbetsfunktionen. De flesta teorier beskriver upprorsmotverkan, vilket bara är en del av irreguljär krigföring⁴¹. Det är dock bland dessa teorier det har identifierats delar som anses kunna appliceras i nationell kontext.

³⁹ Jordan et al 2008, 118.

⁴⁰ Ibid., 271.

⁴¹ Ibid., 232f.

Upprorsmotverkan kan enligt Mansoor genomföras på två övergripande sätt, genom *Surge operations* eller *Framework operations*. *Surge operations* syftar till att utrymma ett område på civilbefolkningen medan *Framework operations* syftar till att skydda befolkningen.⁴² Syftet med att utrymma ett område på civilbefolkning är att ta bort eventuellt stöd från civilbefolkningen till insurgenterna⁴³. Genom *Framework operations* är det istället viktigare att upprorsmotverkarna visar närvaro hos befolkningen i syfte att vinna deras förtroende⁴⁴.

James D. Kiras listar principerna för upprorsmotverkan, vilka innebär kontroll av befolkningen, att vinna befolkningens förtroende, att ha precis information om insurgenterna som några av principerna. Vidare tar han upp vikten av att ha så kompetenta styrkor som upprorsmotverkare att det går att upprätthålla lokal säkerhet utan stöd utifrån samt kunna förneka insurgenterna att upprätthålla sig säkert. Avslutningsvis pekar Kiras på att även utveckling eller stöd i utveckling av politiken är en del i upprorsmotverkan.⁴⁵

Tuck lyfter fram ytterligare principer i sina teorier varav en benämns som *flexibilitet*. Han syftar på att upprorsmotverkare bör vara flexibla avseende sitt agerande och att de måste kunna anpassa storlek på enhet till rådande kontext. Detta kan kopplas mot Kiras teori om vikten av att kunna upprätthålla lokal säkerhet utan stöd utifrån och visar på ett behov av decentraliserad ledning.⁴⁶ För fältarbetsfunktionen innebär detta ett behov av att kunna fördelas på mindre enheter med bibehållen ledning.

Sammanfattningsvis visar teorierna att upprorsmotverkare antingen bör hålla isär civilbefolkning och upprorsmän alternativt skydda civilbefolkningen där de är. Det innebär att viktiga delar i markoperationerna är att vinna befolkningens förtroende om man väljer att befinna sig bland befolkningen, det vill säga genomföra en *framework operation*. Inom ramen för det kan fältarbetsfunktionen bidra genom att bygga och konstruera något för befolkningen. Att med ingenjörer bidra till upprorsmotverkan genom att bygga konstruktioner för civilbefolkningen ges också som konkret exempel av Mansoor⁴⁷. Om konstruktionerna i en internationell kontext kan innebära en brunn för att för att få vattentillförsel, skulle det i nationell kontext kunna innebära konstruktion av ett vattenreningssystem om befintligt system är kontaminerat. Att behöva vinna folkets förtroende kan uppfattas som överflödigt i en nationell kontext där det nationella försvaret verkar. Ett behov av att vinna folkets förtroende skulle dock kunna antas finnas i de fall då misstro till det nationella försvaret har uppstått hos

⁴² Mansoor 2010, 75.

⁴³ Ibid., 76ff.

⁴⁴ Befolkningens förtroende, det som benämns *hearts and minds* på engelska.

⁴⁵ Jordan et al 2008, 263.

⁴⁶ Tuck 2014.

⁴⁷ Mansoor 2010, 83.

befolkningen. Det som görs inom ramen för upprorsmotverkan i nationell kontext skall slutligen syfta till att möjliggöra nyttjandet av manöverkrigföring i enlighet med det som beskrevs i kapitlet om hybridkrigföring.

Om viljan istället är att hålla isär civilbefolkningen genom en så kallad *surge operation* kan det vara nödvändigt att påverka terräng och omgivning för att fysiskt bidra till detta. Fältarbetsfunktionen skulle således kunna bidra med att begränsa civilas eller upprorsmännens rörlighet genom påverkan på terrängen eller förändring i infrastruktur.

2.4 Sammanfattning

Utifrån teorierna om markoperationer tas sex av nämnda variabler med redovisade kopplingar till fältarbetsfunktionen vidare för användande i undersökningen. Variablerna som valts har varit de mest framträdande variablerna i teorierna. De sex variablerna benämns *Rörlighet*, *Skydd*, *Eld*, *Begränsning av rörlighet*, *Byggande av konstruktioner* och *Flexibilitet*. De tre förstnämnda har störst anknytning till reguljär krigföring medan de två följande kan kopplas till irreguljär krigföring. Den sjätte och sista variabeln finns att urskilja i teorier både om reguljär och irreguljär krigföring.

3. Metod

Följande avsnitt behandlar val av metod med motivering. Metoden som åsyftas är dels för inhämtning av data i empirin och dels för analysen av densamma.

3.1 Insamling av data

För att samla in empiri från vilken data hämtas till denna undersökning, finns det framför allt tre alternativ. Insamling av empiri kan ske via enkäter, intervjuer och dokument, med dokument avses i första hand skriftliga källor. Metoden som tillämpas i denna undersökning är inhämtning av empiri via dokument.

Alternativen enkät och intervju hade lämpat sig särskilt väl vid undersökning av synen på behovet av fältarbeten om exempelvis officerares syn på användningen av fältarbeten i hybridkrigföringen.⁴⁸ Svagheten i alternativet att hämta empiri via enkät eller intervju är att det innebär ett beroende av andra individer i undersökningen.⁴⁹ Empirin blir då tillgänglig beroende på när respondenterna är tillgängliga.

Att samla in empirin via dokument i form av skriftliga källor medger en mer självständig arbetsgång utan ett beroende av någon annan. Svagheten med vald metod är att empirin inte blir lika dagsaktuell som genom enkäter eller intervjuer.

⁴⁸ Denscombe, 2009 [1998], 209; 232.

⁴⁹ Ibid., 211; 233.

Oberoendet av andra individer och kännedomen om empirin leder till att dokument använts som metod för insamling av data.

3.2 Analys av data

Analysen av den insamlade empirin har gjorts genom kvalitativ metod, närmare bestämt kvalitativ textanalys⁵⁰. Utifrån frågeställningen är det lämpligt att systematisera innehållet i empirin i syfte att lyfta ur data som kan analyseras med stöd av teorierna. Teorierna syftar till att förklara hur något bör vara för att uppnå framgång. Genom att systematisera data kan förekomsten eller avsaknaden av teorierna i empirin analyseras.

Kvalitativ textanalys upplevs vara lämplig metod då den möjliggör fördjupning i ett ämne och analys av innehållet i texten i sitt sammanhang. Det ger en möjlighet att se helheten i texten som analyseras och det går att avgöra om förekomsten av en variabel i empirin sker i rätt sammanhang i förhållande till undersökningen.⁵¹ I och med att jag själv analyserar kan detta påverka intersubjektiviteten⁵² negativt, vilket bör tas i beaktande.

3.3 Operationalisering

I följande avsnitt redogörs det för hur valda teorier och vald metod appliceras i undersökningen.

3.3.1 Teori och metod

Teorin om hybridkrigföring har brutits ner till de ingående delarna reguljär och irreguljär krigföring. Hybridkrigföring består av fler komponenter än just reguljär och irreguljär krigföring, vilket påvisats i teoriavsnittet under redogörelsen för hybridkrigföring. Avgränsningen syftar till att kunna uppnå en djupare analys på de två valda komponenterna av hybridkrigföring än om alla mindre ingående komponenter skall tas i beaktande. En tydligare koppling mellan fältarbetsfunktionen och dessa delar har också identifierats.

Utifrån teorierna har variabler, vilka anses viktiga för fältarbetsfunktionen som en del i markoperationer lyfts ut och använts vid analys av empirin. Variablerna har använts för formulering av analyspåståenden som ställts mot texten i syfte att se kopplingen mellan innehållet i dokumenten och variablerna. Variabelvärden har också tagits fram för att bedöma i vilken utsträckning variablerna förekommer. Variablerna och variabelvärdena har används för att bilda analysverktyget som nyttjats vid textanalysen. Slutligen analyseras och diskuteras resultatet utifrån bland annat vilka konsekvenser det får inom krigsvetenskapen.

⁵⁰ Esaiasson et al 2012 [2001], 210.

⁵¹ Ibid.

⁵² Thurén 2007, 33f.

3.3.2 Analysschema, variabelvärden och analysverktyg

Nedan visas analyschema och variabelvärden som använts i undersökningen. För att förtydliga analyspåståendet har det tillförts ett stödjande påstående och, förutsättning som skall uppfyllas. Förekomsten eller icke-förekomsten av variablerna har markerats i analysverktyget enligt *Tabell 3*. Ifyllt analysverktyg redovisas ej i uppsatsen utan variablers förekomst eller icke-förekomst beskrivs utvecklat i kapitel 5. *Undersökning*.

Variabel	Analyspåstående	Stödjande påstående/förutsättning
1. Rörlighet	Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bidra till operativ rörlighet för markförband	Med operativ rörlighet menas förbindelse- och/eller vägarbeten
2. Skydd	Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bidra till skydd i markoperationer	Med skydd menas grävda värn motsvarande eller byggnad fortifikationer
3. Eld	Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bidra till eldkraft och kombinerade vapen i markoperationer	Eld eller verkan skall vara beskriven så att den medger förmåga för markförband att verka i olika typer av terräng och situationer
4. Begränsning av rörlighet	Texten innehåller beskrivningar av att funktionen skall kunna begränsa motståndares eller civilbefolknings rörlighet	Begränsning av rörlighet skall ske genom fysisk påverkan på terräng eller uppförande av konstruktioner som har den effekten
5. Byggande av konstruktioner	Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bygga konstruktioner för lokalbefolkning	Med konstruktioner menas konstruktioner som bidrar till vattenförsörjning, vägar
6. Flexibilitet	Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna understödja med mindre enheter (grupps storlek)	Beskrivningen kan innefatta möjlighet till decentraliserad ledning alternativt understöd till flera enheter samtidigt

Tabell 1 Utvisande variabler med analyspåstående

Variabelvärde	Förkortning	Innebörd
Förekommer ej	FE	Förekommer inte alls
Förekommer implicit	FI	Förekommer genom tolkning i flera steg
Förekommer	F	Förekommer i mening eller stycke
Förekommer i stor utsträckning	FSU	Förekommer i kapitel med variabeln som central del, förekommer i två eller fler stycken
Förekommer centralt	FC	Förekommer upprepat i två eller fler kapitel, innehållsförteckning

Tabell 2 Utvisande variabelvärden för undersökningen

Variabel/ Variabelvärde	Förekommer ej	Förekommer implicit	Förekommer	Förekommer i stor utsträckning	Förekommer centralt
1. Rörlighet					
2. Skydd					
3. Eld					
4. Begränsning av rörlighet					
5. Byggande av konstruktioner					
6. Flexibilitet					

Tabell 3 Utvisande analysverktyget för undersökningen

4. Empiri

I följande avsnitt redovisas undersökningens empiri med källkritik och motiv till varför de valts. En avgränsning av vilka dokument som undersöks har gjorts enligt kapitel 1.4 *Material och avgränsning*. Empirin i undersökningen utgörs av dokument som i någon utsträckning beskriver synen på hur fältarbetsfunktionen bör användas i markoperationer.

Ofta genomförs källkritik av empiri utifrån de källkritiska principerna, vilka består av fyra kriterier.⁵³ Kriterierna är *äkthet, tidssamband, oberoende* och *tendensfrihet*. I och med att källorna som används i uppsatsen i första hand inte är skrivna för att beskriva en händelse anses inte kriterierna vara relevanta, varför andra kriterier kommer att användas. Kriterierna som utgör utgångspunkt för källkritiken är *auktoritet, aktualitet, målgrupp, innehåll, tillförlitlighet, informationens omfattning samt användarvänlighet*⁵⁴.

Samtliga dokument är skrivna av Försvarsmakten, en erkänd myndighet, vilket gör dem auktoritära, de är också skrivna för personal i Försvarsmakten. Skillnaden kan vara vilken nivå av personal som avses samt eventuellt specifik inriktning inom Försvarsmakten. Innehållet i dokumenten är unikt för de enskilda dokumenten, vilket är en av anledningarna till att de används som källor, således finns inte motsvarande innehåll i annat dokument och innehållet kan inte kritiseras i den bemärkelsen. Omfattningen av informationen i dokumenten som kan användas i undersökningen är bland annat i *OPD* begränsad då det som ska undersökas endast finns i en liten del.

Tillförlitligheten anses vara god för alla utom ett av dokumenten, *Taktiska krav*, vilket saknar spårbarhet helt utöver filnamnet i den digitala versionen. Orsaken till att det saknas bedöms vara på grund av att kraven ursprungligen ingår i krigsförbandsspecifikationen, vilken i sin helhet är hemlig. Det faktum att dokumentet endast innehåller delar ur ett annat hemligt dokument bör också tas i beaktande under undersökningen. Det innebär att väsentliga delar möjligtvis saknas, men de finns inte att tillgå för undersökningen.

Alla dokument utom *IngR Ingbat* har god aktualitet då de är skrivna de senaste fem åren. *IngR Ingbat* däremot är från 1991, vilket i sammanhanget å ena sidan skulle kunna anses dra ner dess aktualitet. Å andra sidan är reglementet fortfarande i bruk och då har aktualiteten mindre betydelse för själva undersökningen.

Användarvänligheten är över lag god i dokumenten, det förekommer vissa brister på den punkten i *IngR Ingbat, Taktiska krav* och *SUP Farb*. De dokumenten är inte lika strukturerade med innehållsförteckningar, de två förstnämnda dokumenten har heller inga eller otydliga sidnummer. Innehållet i sig är i det sistnämnda dokumentet något svåranalyserat på grund av att innehållet upprepas och det är svårt att urskilja bland annat vilken rubrik vilket innehåll hör till.

⁵³ Thurén 2005 [1997], 13.

⁵⁴ Umeå universitetsbibliotek. 2016. "Källkritik." <http://www.ub.umu.se/skriva/kallkritik> (Hämtad: 2016-04-20)

Genom en granskning av empirin utifrån nämnda kriterier kan helheten bedömas över huruvida dokumenten är tillförlitliga och trovärdiga. Sammantaget anses de vara det även om det finns enstaka brister i de olika dokumenten.

OPD utkom år 2014 och är främst skriven i syfte att utgöra inriktning för hur mål, medel och metod skall planeras innan, under och vid avslutning av operation⁵⁵. I första hand är doktrinen skriven för operativ och taktisk nivå.⁵⁶ Bakgrunden till varför *OPD* undersöks är att den avhandlar markoperationer i stor utsträckning.

AR Taktik är skriven för markförbanden och är till för att beskriva hur tid, terräng och motståndaren skall hanteras i syfte att kunna uppnå målsättningarna förbanden ställs inför. Det skall utgöra en grund för krigsförbanden och deras utbildningar, övningar och planering med mera.⁵⁷ Reglementet är inte skrivet för att vara exakt i alla situationer utan det skall bidra till en ökad förståelse kring kunskap, färdighet och förståelse avseende armétaktik. Noterbart är att kapitlet *Stabiliserande metoder* inte är skriven för operationer nationellt utan multinationella operationer internationellt⁵⁸. Detta måste beaktas vid analysen då arbetet syftar till att undersöka markoperationer nationellt.

Syftet med att undersöka *AR Taktik* är att studera synen på taktik generellt mot markförbanden. Att välja något av reglementena för bataljons- eller kompaninivå, anses bli för specifikt. Reglementena på bataljons- och kompaninivå är dessutom fortfarande benämnda som förhandsutgåva, vilket innebär att tillförlitligheten och aktualiteten av dokumenten kan ifrågasättas.

IngR Ingbat, är avsett för verksamhet och ledning av ingenjörbataljon, varken högre eller lägre nivå. Det beskriver dels hur ledning genomförs, men också hur fältarbeten nyttjas i olika typer av verksamhet.⁵⁹ Reglementet är valt för att den bedöms ge de mest generella beskrivningarna för funktionen och utan en för hög detaljupplösning, ett reglemente som behandlar fältarbeten generellt finns inte. Utöver bataljons- och kompanireglementet finns ytterligare fältarbetsreglementen, men dessa är avgränsade till enskilda delfunktioner varför de avgränsats.

Dokumentet *Taktiska krav* som används i undersökningen är ett utdrag ur Ingenjörbataljonens KFS. Dokumentet beskriver vad bataljonen har för uppgifter att lösa som krigsförband och vilka krav som ställs på dem. Motivet till att undersöka de taktiska kraven är att de styr verksamheten för Ingenjörbataljon som ett exempel på en fältarbetsfunktion.

⁵⁵ Försvarsmakten 2014a, 5.

⁵⁶ Ibid., 9.

⁵⁷ Försvarsmakten 2013, 7

⁵⁸ Ibid., 9.

⁵⁹ *Ingenjörtruppreglemente* 1991.

SUP Farb omfattar mål och vision av hur fältarbetsfunktionen skall se ut och klara av. Den beskriver också nuläget av funktionens kapacitet samt kommande utveckling. Planen behandlar alla typer av operationsmiljöer, men fokus ligger på markoperativ miljö.⁶⁰ Systemutvecklingsplanen anses vara relevant att undersöka då ett tydligt fokus på fältarbeten som funktion genomsyrar hela dokumentet. Vidare ger den en tydlig bild på vilken syn som finns på fältarbetsfunktionen och hur den skall nyttjas i dagsläget samt i framtiden.

5. Undersökning

I följande kapitel redogörs det för undersökningen av empirin, vilken skett genom en systematisk analys av varje dokument med hjälp av analyspåståendena. Analysen av respektive dokument renderar i ett svar i form av ett variabelvärde enligt *Tabell 2* vilket har förts in i analysverktyget *Tabell 3*. Bedömning av variabelvärdet, det vill säga förekomsten eller icke-förekomsten av variablerna beskrivs i detta kapitel.

5.1 Undersökning av Operativ doktrin

Påstående 1: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bidra till operativ rörlighet för markförband.

I kapitlet *Fältarbetsfunktionen* finns en beskrivning som visar på att funktionen skall kunna bidra till rörlighet. I kapitlet beskrivs fältarbeten som "[f]ältarbeten är förändring och vidmakthållande av terräng och infrastruktur för att öka egen rörlighet..."⁶¹ vilket ger en beskrivning av att funktionen kan bidra till rörlighet. Det är dock inte explicit uttryckt på vilken nivå funktionen skall bidra till rörlighet.

Operativ rörlighet benämns i ett annat kapitel, där det står att operativ rörlighet skall upprätthållas över tid.⁶² Det är dock inte beskrivet hur det skall behållas eller vem som ansvarar för att göra det. Då det krävs viss tolkning i huruvida variabeln förekommer i båda styckena ses det endast som att variabeln förekommer.

Svar på påstående 1: Förekommer, F.

Påstående 2: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bidra till skydd i markoperationer.

Det som närmar sig en beskrivning av hur funktionen bidrar till skydd i markoperationen är beskrivningen av offensiva skyddsåtgärder. Där ett exempel på offensiv åtgärd är att genomföra en operation i syfte att bekämpa IED-system (*Improvised Explosive Device*).⁶³ Detta kan ses som en beskrivning av funktionen då

⁶⁰ Försvarsmakten, 2014b, 8.

⁶¹ Försvarsmakten 2014a, 30.

⁶² Ibid., 37.

⁶³ Ibid., 28.

det är funktionen i sig som har förmåga till just det. Det förekommer också beskrivningar om att funktionen skall kunna bidra till att förbättra egna förbands överlevnad,⁶⁴ vilket skulle kunna innebära att bidra till skydd i markoperationer. Variabeln anses förekomma.

Svar på påstående 2: Förekommer, F.

Påstående 3: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen kan bidra till eldkraft och kombinerade vapen i markoperationer.

I beskrivningen av arméförband nämns fältarbeten som en del av användandet av kombinerade vapen i försvar.⁶⁵ Hela stycket beskriver förmågan till markstrid där kombinerade vapen är en delförmåga. Genom innehållet i stycket går det också att utläsa att ingenjörförbanden är en del av brigaden. Brigaden i sin tur är sammansatt av flera funktioner och förmågor för att genom kombinerade vapen uppnå effekt.⁶⁶ Ingenjörförbanden är en del av fältarbetsfunktionen, således kan det anses att kapitlet beskriver hur fältarbetsfunktionen bidrar till eldkraft och framför allt kombinerade vapen i markoperationer.

Svar på påstående 3: Förekommer, F.

Påstående 4: Texten innehåller beskrivningar av att funktionen skall kunna begränsa motståndares eller civilbefolknings rörlighet.

I kapitlet *Fältarbetsfunktionen* förekommer ett påstående som visar på att funktionen har möjlighet att inte bara bidra till egen rörlighet utan också kan begränsa rörlighet. Det uttrycks som "[...]konsekvenser[...]för egna och andras rörelsefrihet."⁶⁷ Här kan *andras* ses som motståndaren eller civila, det vill säga de som inte innefattas i våra egna militära styrkor. Tidigare har också minering nämnts som en faktor som påverkar rörelsefriheten. Detta ses som en påverkan på terrängen, vilket var del i det stödjande påståendet enligt analysverktyget. Begränsning av utbredning nämns på flera ställen längre fram i doktrinen⁶⁸, men här beskrivs inte på vilket sätt vilket innebär att det kan menas med exempelvis eldkraft. Det innebär således inte en förekomst av variabeln så som påståendet är utformat, men det förekommer ändå på något sätt i två stycken varför variabeln anses förekomma.

Svar på påstående 4: Förekommer, F.

⁶⁴ Försvarsmakten 2014a, 30.

⁶⁵ Ibid., 40.

⁶⁶ Ibid., 38f.

⁶⁷ Ibid., 31.

⁶⁸ Ibid., 37f.

Påstående 5: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bygga konstruktioner för lokalbefolkning.

Beskrivningar av hur funktionen skall kunna bygga konstruktioner för lokalbefolkningen förekommer ej. Det förekommer däremot beskrivningar som visar på att funktionen skall kunna förändra infrastruktur samt förbättra egna förbands överlevnad.⁶⁹ Detta innebär alltså att funktionen bör ha viss förmåga till att bygga konstruktioner, men att förmågan i första hand är avsatt för egna förband. Att stötta lokalbefolkningen går att se som att egna förband stöds indirekt då stödet till och från lokalbefolkningen skulle kunna påverka det egna förbandet. Variabeln förekommer därmed genom tolkning i flera steg.

Svar på påstående 5: Förekommer implicit, **FI**.

Påstående 6: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna arbeta i mindre enheter.

Det förekommer beskrivningar som innebär att fältarbetsfunktionens uppgifter omfattas av "direkt understöd av pågående eller omedelbart förestående verksamhet"⁷⁰. Storleken på enhet som skall kunna understödja framgår dock inte, huruvida understödet kan ske med mindre enheter eller om det omfattar ordinarie storlek av enhet är oklart. Det kan heller inte dras några slutsatser om i vilken omfattning funktionen skall ha förmåga att arbeta i mindre enheter eller ej.

Svar på påstående 6: Förekommer ej, **FE**.

5.2 Undersökning av Armétaktiskt reglemente

Påstående 1: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bidra till operativ rörlighet för markförband.

I kapitel 1.8 *Grundläggande förmågor* beskrivs de grundläggande förmågorna och att de balanseras utifrån operativa och taktiska krav⁷¹. Under beskrivningen av förmågan rörlighet framgår det att ingenjörförband används vid behov av rörlighet för stöd med byggnation av exempelvis broar⁷². Beskrivningar finns också av funktionens bidragande till rörlighet eftersom funktionen skall prioriteras för rörlighet vid anfall⁷³. I kapitel om fältarbeten redogörs det för att funktionen skall bidra till operativ rörlighet⁷⁴. Förekomsten av variabeln sker i flera stycken i samma kapitel med tydlig koppling, därmed förekommer den i stor utsträckning.

Svar på påstående 1: Förekommer i stor utsträckning, **FSU**.

⁶⁹ Försvarsmakten 2014a, 30.

⁷⁰ Ibid., 31.

⁷¹ Försvarsmakten 2013, 20.

⁷² Ibid., 21.

⁷³ Ibid., 83.

⁷⁴ Ibid., 121.

Påstående 2: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bidra till skydd i markoperationer.

Variabeln skydd förekommer i stor utsträckning i texten, inledningsvis beskrivs det att fältarbeten kan nyttjas vid försvarsgruppering för att förstärka det naturliga skyddet⁷⁵. Därefter beskrivs det att fältarbeten för överlevnad prioriteras till bakre försvaret, där fältarbeten för överlevnad kan innebära grävande av värn. På samma sätt omnämns fältarbeten för överlevnad under kapitlet om fältarbeten⁷⁶. Slutligen utvecklas användandet av fältarbeten för överlevnad under kapitel 10.5 *Skydd* där det framgår att fältarbetsförband bör användas till detta⁷⁷. I och med frekvent och explicit förekomst av variabeln förekommer den i stor utsträckning.

Svar på påstående 2: Förekommer i stor utsträckning, FSU.

Påstående 3: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen kan bidra till eldkraft och kombinerade vapen i markoperationer.

Förekomsten av variabeln sker i kapitlet som avhandlar just kombinerade vapen. Där framgår det att begreppet kombinerade vapen innefattar stöd av exempelvis fältarbeten⁷⁸. Det finns också beskrivningar som säger att manöverbataljon kan understödjas av ingenjörförband inom ramen för principen om kombinerade vapen⁷⁹. Som nämnt ovan är ingenjörförband en del i fältarbetsfunktionen. Beskrivningar av fältarbetsfunktionens förmåga att kunna bidra till kombinerade vapen förekommer i två stycken, men då det är mycket kortfattat ger det svaret förekommer.

Svar på påstående 3: Förekommer, F.

Påstående 4: Texten innehåller beskrivningar av att funktionen skall kunna begränsa motståndares eller civilbefolknings rörlighet.

Beskrivningar finns om hur fältarbeten bör användas för att begränsa motståndarens rörelsefrihet⁸⁰. I definitionen av fältarbeten är det också tydligt att funktionen kan användas för begränsning av motståndarens rörlighet. Där framgår det att detta sker genom påverkan på terräng eller infrastruktur i likhet med vad som återfinns i analysverktygets stödjande påstående⁸¹. Begränsning av civilbefolkningens rörlighet återfinns däremot inte i samma utsträckning. Det beskrivs att deras rörlighet kan behöva kontrolleras, men inte på vilket sätt⁸². Trots att begränsning av civilas rörlighet inte benämns i samma utsträckning som

⁷⁵ Försvarsmakten 2013, 30.

⁷⁶ Ibid., 84; 121.

⁷⁷ Ibid., 116.

⁷⁸ Ibid., 22.

⁷⁹ Ibid., 12.

⁸⁰ Ibid., 135.

⁸¹ Ibid., 121.

⁸² Ibid., 94.

begränsning av motståndarens rörlighet anses det kunna göras på motsvarande sätt och således förekommer variabeln.

Svar på påstående 4: Förekommer, **F**.

Påstående 5: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bygga konstruktioner för lokalbefolkning.

Det förekommer inga beskrivningar om byggnation och konstruktioner i form av vattenförsörjning, vägar eller annan infrastruktur som i första hand skulle vara till för civilbefolkningen. Byggnation av konstruktioner sker endast inom ramen för egen överlevnad enligt ovan, i form av förändring av naturliga konstruktioner och terräng. Således kan ingen koppling göras till byggnation för civilbefolkningen.

Svar på påstående 5: Förekommer ej, **FE**.

Påstående 6: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna arbeta i mindre enheter.

Det framgår i kapitel 1.4 *Markstridskrafterna* att fältarbetsfunktionen i form av ingenjörförband eller ingenjörbataljon skall kunna understödja manöverförbanden. Vid upprepade tillfällen förekommer motsvarande beskrivningar om att fältarbetsförband understödjer andra förband med fältarbeten. Där framgår det att det är kompanis eller plutons storlek som avses. Inget utöver det som nämns i kapitel 1.4 visar på i vilken omfattning och vilken förmåga de har att dela upp sig. Då kompani och pluton är enhetsstorlekar som har en ordinarie chef anses det inte innebära möjlighet till decentraliserad ledning enligt stödjande påståendet i analysverktyget. Det frångår också huvudpåståendet som söker beskrivning av förmåga att understödja med grupps storlek.⁸³

Svar på påstående 6: Förekommer ej, **FE**.

5.3 Undersökning av Ingenjörtruppreglemente Ingenjörbataljon

Påstående 1: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bidra till operativ rörlighet för markförband.

Det förekommer flera beskrivningar i texten om att ingenjörförbanden skall kunna bidra till rörlighet för brigaden. Enligt definitionen i inledningen kan markoperationer ske i brigads ram, således kan det ses som att beskrivningen av att funktionen skall kunna bidra till operativ rörlighet förekommer. Funktionen skall kunna bidra till rörlighet genom underhåll av brigadens omgrupperingsvägar och upprätta broförbindelser.⁸⁴ Med hänsyn till förekomsten av variabeln i flera stycken förekommer den i stor utsträckning.

Svar på påstående 1: Förekommer i stor utsträckning, **FSU**.

⁸³ Försvarmakten 2013, 12.

⁸⁴ *Ingenjörtruppreglemente* 1991, 4:2; 4:51; 6:31; 7:12.

Påstående 2: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bidra till skydd i markoperationer.

I beskrivningarna om hur funktionen skall användas i framför allt försvar och avvärjningsstrid förekommer frekventa beskrivningar av att förbandet som en del av funktionen skall ha förmåga till att bidra till skydd. Beskrivningarna beskriver att funktionen har till uppgift att genomföra befästningsutbyggnad och bygga värn för stridsfordon, pjäser och ledningsfunktioner.⁸⁵ De identifierade beskrivningarna i texten ger ett tydligt jakande svar på analyspåståendet om huruvida det finns beskrivningar av att funktionen bidrar till skydd i markoperationer.

Svar på påstående 2: Förekommer i stor utsträckning, FSU.

Påstående 3: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bidra till eldkraft och kombinerade vapen i markoperationer.

I kapitlet om fördröjningsstrid och avvärjningsstrid förekommer beskrivningar om hur funktionen bidrar till eldkraft och kombinerade vapen. Detta är inte explicit uttalat, men en tydlig koppling finns. Uppgifterna till funktionen som beskrivs innebär att stödja anfallande förband med minering och att stötta dem i kraftsamlingsriktningen samt att kunna stötta högre chef i linje med stridsplanen. Att utgöra mineringsreserv och därigenom kunna minera är också en uppgift som beskrivs i stor utsträckning. I nämnda kapitel förekommer också förtydligande vilken terräng som uppgifterna skall kunna lösas i, vilket är i linje med det stödjande påståendet i analysformat.⁸⁶

I kapitel nio som främst berör funktionens egen strid, finns ytterligare beskrivning om funktionens förmåga att bidra till kombinerade vapen. Varje bataljon skall ha förmåga att leda indirekt eld och med hjälp av eldledare kunna planlägga den indirekta elden⁸⁷. Uppgiften syftar följaktligen till att kunna lösa sin egen strid när så krävs, men eftersom förmågan finns kan det tolkas som att funktionen därigenom kan bidra med förmågan även i markoperationer. Sammanfattningsvis förekommer variabeln genom dessa beskrivningar i stor utsträckning.

Svar på påstående 3: Förekommer i stor utsträckning, FSU.

Påstående 4: Texten innehåller beskrivningar av att funktionen skall kunna begränsa motståndares eller civilbefolkningens rörlighet.

Beskrivningar om att begränsa civilbefolkningens rörlighet förekommer ej, men förmåga att begränsa motståndarens rörlighet förekommer i stor utsträckning. Enligt dokumentet skall funktionen kunna förstöra vägar och bygga hinder⁸⁸. Det beskrivs också att funktionen skall kunna förstöra broar för att begränsa

⁸⁵ *Ingenjörtruppreglemente* 1991, 5:2; 7:2; 7:23; 7:32.

⁸⁶ *Ibid.*, 6:31; 6:35; 7:23.

⁸⁷ *Ibid.*, 9:2.

⁸⁸ *Ibid.*, 4:56; 5:11f; 6:4; 6:32; 7:4.

motståndarens rörlighet⁸⁹. Även om det explicit inte står att funktionen skall kunna begränsa civilbefolkningens rörlighet så kan tolkning göras att det skulle kunna genomföras på motsvarande sätt om det ställs som en uppgift och syftet är att begränsa civilas rörlighet. I och med den utbredda förekomsten av beskrivningar av hur funktionen skall kunna begränsa motståndarens rörlighet förekommer variabeln i stor utsträckning.

Svar på påstående 4: Förekommer i stor utsträckning, **FSU**.

Påstående 5: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bygga konstruktioner för lokalbefolkning.

Det förekommer inga beskrivningar om att funktionen skall kunna bygga konstruktioner för civilbefolkningen. Det förekommer heller inga beskrivningar av hur funktionen skall kunna bygga konstruktioner som inte innebär värn för stridsfordon eller hinder för motståndaren eller motsvarande. Däremot förekommer det, som nämnt i svaret på det första påståendet, beskrivningar av att vägar skall kunna underhållas. Det skulle kunna göras för civilbefolkningen om det var syftet och målet. Således kan det antas att variabeln förekommer implicit.

Svar på påstående 5: Förekommer implicit, **FI**.

Påstående 6: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna arbeta i mindre enheter.

På ett antal ställen i texten framgår det att funktionen skall kunna "understödja med arbetsledare, motorredskap och maskiner"⁹⁰. Det kan tolkas som att funktionen skall kunna vara flexibel och kunna understödja med mindre enheter. I motsats till det framgår det att "[s]stråvan skall vara att ej splittra kompanierna i bataljonen på många uppgifter"⁹¹. Om det skall tolkas ordagrant kan kompanierna mer eller mindre inte splittras. Det finns dock utrymme för vidare tolkning då det slutligen framgår att delfunktionen fördröjande fältarbeten skall kunna genomföras på flera täter med långt delegerad samverkan och höga krav på ledningen⁹². Då variabeln förekommer i flera stycken, men det krävs viss tolkning och det finns viss motsägelse i texten antas variabeln endast förekomma.

Svar på påstående 6: Förekommer, **F**.

5.4 Undersökning av Taktiska krav Ingenjörbataljon

Påstående 1: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bidra till operativ rörlighet för markförband.

Beskrivningar om hur funktionen bidrar till operativ rörlighet finns under ingenjörbataljonens första huvuduppgift. Uppgiften syftar till att just bidra till

⁸⁹ *Ingenjörtruppreglemente* 1991, 7:32.

⁹⁰ *Ibid.*, 6:12; 6:14; 6:32; 7:12.

⁹¹ *Ibid.*, 6:18.

⁹² *Ibid.*, 6:19; 7: 34.

operativ rörlighet⁹³, det skall ske genom att bygga olika typer av broar, bygga och reparera väg⁹⁴. Variabelns förekomst i huvuduppgifterna kan likställas med förekomst i innehållsförteckning då dokumentet är utformat på ett sådant sätt. Variabeln förekommer med det resonemanget centralt i texten.

Svar på påstående 1: Förekommer centralt, FC.

Påstående 2: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bidra till skydd i markoperationer.

Beskrivningar av funktionens bidragande av skydd finns också i huvuduppgifterna. Enligt ingenjörbataljonens taktiska krav skall funktionen bidra till skydd genom att utföra befästningsarbeten⁹⁵. Det beskrivs också att bataljonen skall kunna bygga stridsfordonsvärn samt lätta befästningar⁹⁶. På samma sätt som för ovanstående påstående likställs huvuduppgift med innehållsförteckning och variabeln förekommer därmed centralt i texten.

Svar på påstående 2: Förekommer centralt, FC.

Påstående 3: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bidra till eldkraft och kombinerade vapen i markoperationer.

Enligt taktiska krav för ingenjörbataljon skall de kunna utgöra stöd för markstriden med bland annat mineringsarbete⁹⁷. Mineringsarbete bidrar till förmåga av kombinerade vapen. Eftersom det uttrycks som att markstriden skall stödjas innebär det att olika funktioner som innefattas i markoperationen. Trots att kopplingen till variabeln identifierats i huvuduppgiften görs inte samma koppling som för de två föregående påståenden där förekomst bland huvuduppgift likställdes med innehållsförteckning. Anledningen till det är för att viss tolkning krävs för att se kopplingen, därav anses variabeln endast förekomma.

Svar på påstående 3: Förekommer, F.

Påstående 4: Texten innehåller beskrivningar av att funktionen skall kunna begränsa motståndares eller civilbefolkningens rörlighet.

Tydligaste beskrivningen på variabeln finns under ingenjörbataljonens övriga uppgifter, bataljonen skall enligt dem kunna utföra operativa fördröjande fältarbeten. Där i ingår att genomföra spärrnings- blockerings- och förstöringsarbeten.⁹⁸ Under huvuduppgifterna framkommer det att hinder skall kunna upprättas⁹⁹. Vidare skall motståndares rörlighet kunna begränsas genom minering och spärrning eller blockering av hamn. Hinder skall kunna byggas i syfte

⁹³ Ernfridsson 2012, 1.2.1

⁹⁴ Ibid., 1.7.2

⁹⁵ Ibid., 1.2.1

⁹⁶ Ibid., 1.7.4

⁹⁷ Ibid., 1.2.1

⁹⁸ Ibid.

⁹⁹ Ibid.

att kunna stoppa civila vid insats mot folkmassa¹⁰⁰. I texten berörs således begränsning av både motståndarens och civilbefolkningens rörlighet. Variabeln anses förekomma i stor utsträckning, men inte centralt då det bara är begränsning av motståndarens rörlighet och inte civilas rörlighet som berörs centralt.

Svar på påstående 4: Förekommer i stor utsträckning, **FSU**.

Påstående 5: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bygga konstruktioner för lokalbefolkning.

Beskrivningar av hur funktionen kan bygga konstruktioner för lokalbefolkningen förekommer inte direkt, men genom tolkning kan det antas att funktionen skall ha den förmågan. Beskrivningarna i de taktiska kraven säger att ingenjörbataljonen skall kunna reparera camper, bygga förstärkt tältförläggning samt bygga observationsposter^{101,102}. Detta borde innebära att funktionen kan bygga konstruktioner även för lokalbefolkningen och inte endast för eget bruk.

Svar på påstående 5: Förekommer implicit, **FI**.

Påstående 6: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna arbeta i mindre enheter.

Den beskrivning som berör variabeln flexibilitet har ingen koppling till analyspåståendet, däremot finns koppling till det stödjande påståendet, om möjlighet till decentraliserad ledning. Kopplingen som kan göras därtill görs utifrån kapitlet *Ledning* i de taktiska kraven där ett av kraven på ledning är "Flexibelt utifrån vad uppgiften ställer för krav"¹⁰³. Detta skulle kunna stödja funktionens förmåga att arbeta i mindre enheter, genom förekomst av variabeln i en mening förekommer den.

Svar på påstående 6: Förekommer, **F**.

5.5 Undersökning av Systemutvecklingsplanen fältarbeten 2014

Påstående 1: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bidra till operativ rörlighet för markförband.

I texten finns beskrivningar om att funktionen skall kunna säkerställa operativ rörlighet och att det är planerat att vidmakthålla denna förmåga¹⁰⁴. Brosystemen är planerade att förbättras i syfte att kunna ha en förmåga till operativ rörlighet¹⁰⁵. Slutligen förekommer beskrivningar om att funktionen skall kunna påverka terräng eller infrastruktur i syfte att kunna bibehålla eller öka egen rörlighet¹⁰⁶.

¹⁰⁰ Ernfridsson 2012, 1.7.3

¹⁰¹ Författarens anm. benämns i taktiska krav som OP, författaren tolkar det som observationspost, även benämnt OP-torn i dagligt tal.

¹⁰² Ernfridsson 2012, 1.2.1; 1.7.5

¹⁰³ Ibid., 1.3.1

¹⁰⁴ Försvarsmakten 2014b, 6.

¹⁰⁵ Ibid., 19.

¹⁰⁶ Ibid., 15.

Beskrivningarna visar på hur funktion bidrar eller ska kunna bidra till operativ rörlighet och variabeln anses därför förekomma i stor utsträckning.

Svar på påstående 1: Förekommer i stor utsträckning, FSU.

Påstående 2: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bidra till skydd i markoperationer.

Beskrivningar av hur funktionen bidrar till skydd förekommer bara vid ett tillfälle. Där beskrivs det att funktionen skall kunna förändra terräng och infrastruktur för eget underhåll och överlevnad¹⁰⁷. Här tolkas överlevnad som att bidra till skydd är ett sätt att bidra till överlevnad. Förmågan till fältarbeten för överlevnad förväntas inte utvecklas i närtid¹⁰⁸. Beskrivning av variabeln förekommer i texten.

Svar på påstående 2: Förekommer, F.

Påstående 3: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bidra till eldkraft och kombinerade vapen i markoperationer.

Funktionen skall enligt texten få en utökad tredimensionell pansarvärnsförmåga och ett snabbutlagt minsystem¹⁰⁹. Utöver definitionen av fördröjande fältarbeten är det enda beskrivningen av funktionens möjlighet att bidra till eldkraft och kombinerade vapen. Detta innebär att viss tolkning måste ske för att hitta beskrivningar i texten om hur funktionen bidrar till eldkraft och kombinerade vapen i markoperationer. Således förekommer variabeln implicit.

Svar på påstående 3: Förekommer implicit, FI.

Påstående 4: Texten innehåller beskrivningar av att funktionen skall kunna begränsa motståndares eller civilbefolknings rörlighet.

Det framgår i ett stycke i texten att funktionen skall kunna begränsa annan parts rörlighet och handlingsfrihet¹¹⁰. Med annan part antas här att det inte är våra egna förband utan kan innebära såväl motståndare som civil. Genom den tolkningen förekommer beskrivning av att funktionen skall kunna begränsa motståndares eller civilbefolknings rörlighet.

Svar på påstående 4: Förekommer, F.

Påstående 5: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna bygga konstruktioner för lokalbefolkning.

Inledningsvis förekommer tecken på att funktionen skall kunna genomföra markbyggnads- och reparationsarbeten¹¹¹, vilka i sin tur bedöms kunna nyttjas för lokalbefolkningen om så är syftet. Vidare finns förslag på att avgränsa den

¹⁰⁷ Försvarsmakten 2014b, 15.

¹⁰⁸ Ibid., 19.

¹⁰⁹ Ibid., 4; 6; 17; 19.

¹¹⁰ Ibid., 15.

¹¹¹ Ibid.

förmågan från funktionen¹¹². Senare tydliggörs det genom att reparationsarbeten förutom maskinarbeten samt samhällsnyttig infrastruktur såsom el, vatten och VVS avgränsas från funktionen¹¹³. Genom de redogörelserna visar inte texten att funktionen skall kunna bygga konstruktioner för lokalbefolkningen.

Svar på påstående 5: Förekommer ej, **FE**.

Påstående 6: Texten innehåller beskrivningar av hur funktionen skall kunna arbeta i mindre enheter.

Endast en mening som kan tänkas ha koppling till det stödjande påståendet för variabeln har påträffats. I meningen står det att lednings- och lydnadsförhållanden vid fältarbeten inte är klarlagda¹¹⁴, vilket har begränsad koppling till variabeln i två hänseenden. Dels bedöms ledningsförhållandena vara avsedda för högre nivå såsom bataljon och uppåt, vilket i det stödjande påståendet i analyschemat inte avses. Dels är förhållandena inte klarlagda vilket leder till att variabeln inte förekommer i texten.

Svar på påstående 6: Förekommer ej, **FE**.

¹¹² Försvarsmakten 2014b, 20.

¹¹³ Ibid.

¹¹⁴ Ibid., 22.

6. Resultat och analys av resultatet

I kapitlet beskrivs inledningsvis undersökningens resultat och analysen av resultatet, vilket utgör grunden till svaret på frågeställningen. Därefter besvaras frågeställningen som uppsatsen bygger på.

6.1 Beskrivning av resultatet

Undersökningens resultat visas nedan i *Tabell 4*, resultatet med de införda variabelvärdena i tabellen nedan visar att förekomsten av variablerna ökar längre ner i nivåerna. Det vill säga på operativ nivå förekommer inte variablerna i lika stor utsträckning som på funktionstaktisk nivå och i funktionsbeskrivningar. Alla variabler förekommer i något dokument, men alla dokument innehåller inte alla variabler.

Analysenhet/ Variabel	Operativ doktrin	AR Taktik	IngR Ingbat	Taktiska krav	SUP Farb
1. Rörlighet	Förekommer	Förekommer i Stor Utsträckning	Förekommer i Stor Utsträckning	Förekommer Centralt	Förekommer i Stor Utsträckning
2. Skydd	Förekommer	Förekommer i Stor Utsträckning	Förekommer i Stor Utsträckning	Förekommer Centralt	Förekommer
3. Eld	Förekommer	Förekommer	Förekommer i Stor Utsträckning	Förekommer	Förekommer Centralt
4. Begränsning av rörlighet	Förekommer	Förekommer	Förekommer i Stor Utsträckning	Förekommer Stor Utsträckning	Förekommer
5. Byggande av konstruktioner	Förekommer Implicit	Förekommer Ej	Förekommer Implicit	Förekommer Implicit	Förekommer Ej
6. Flexibilitet	Förekommer Ej	Förekommer Ej	Förekommer	Förekommer	Förekommer Ej

Tabell 4 Utvisande undersökningens resultat

6.2 Analys av resultatet

Beskrivningen av fältarbetsfunktionen i *OPD* präglas av att funktionen skall vara stödjande i markoperationer, dock framgår inte i vilken utsträckning eller hur funktionen skall ledas. Således förekommer alla variabler utom *Flexibilitet*, det innebär också att beskrivningar finns inom ramen för både reguljär och irreguljär krigföring förekommer. *AR Taktik* beskriver med tydlighet hur funktionen skall kunna bidra till markoperationer direkt genom variablerna *Rörlighet*, *Skydd*, *Eld*, *Begränsning av rörlighet*. Däremot beskrivs inte det indirekta stödet eller i vilken

utsträckning stödet skall ske då variablerna *Byggande av konstruktioner* och *Flexibilitet* inte förekommer. Dokumentet visar snarare på att funktionen skall bidra med direkt stöd i krigföringen än i vilken krigföringskontext funktionen skall ha förmåga att verka.

Samtliga variabler återfinns i *IngR Ingbat* och *Taktiska krav*. Genom förekomsten av variablerna i dokumenten visar det på att funktionen skall kunna bidra i både i reguljär, irreguljär krigföring således även i hybridkrigföring. I *SUP Farb* återfinns *Rörlighet* och *Eld* i stor utsträckning respektive centralt. Samtidigt förekommer *Skydd* och *Begränsning av rörlighet* medan de två sista variablerna, *Byggande av konstruktioner* och *Flexibilitet* ej återfinns. Detta visar på en obalans i dokumentet och det tycks inte finnas ett specifikt behov av funktionen i reguljär eller irreguljär krigföring, utan ett begränsat behov tycks finnas i de två kontexterna.

Det finns inget tydligt mönster av förekomsten av variablerna, mer än att *Byggande av konstruktioner* och *Flexibilitet* generellt förekommer i mindre till ingen utsträckning. Det är alltså lägre förekomst av variablerna som har ursprung i teorier om irreguljär krigföring. Då *OPD*, *IngR Ingbat*, *AR Taktik* främst beskriver hur något bör göras medan *Taktiska krav* och *SUP Farb* reglerar förmågor hos en fältarbetsfunktion torde det finnas en skillnad mellan de kategorierna. Motsatsen till detta visas eftersom koppling finns till samtliga variabler i *IngR Ingbat* och *Taktiska krav* vilka representerar varsin kategori.

Sammanfattningsvis ligger tyngdpunkten i förekomsten av variablerna *Rörlighet*, *Skydd*, *Eld*, *Begränsning av rörlighet* och då framför allt i dokumenten *IngR Ingbat* och *Taktiska krav*. Medan tyngdpunkten av icke-förekomsten av variabler utgörs av *Byggande av konstruktioner* och *Flexibilitet*.

6.3 Svar på frågeställningen

Den samtida svenska synen på fältarbetsfunktionen i hybridkrigföring karaktäriseras på liknande sätt i normativa dokument som i militärteorin. Detta sett till hela spektret av dokument. Vid granskning av samtliga undersökta dokument parallellt berör dokumenten samtliga delar som tas upp i militärteorin även om inte varje enskilt dokument överensstämmer med militärteorin.

Samtida svensk syn på behovet av fältarbetsfunktionen i hybridkrigföring kan enligt undersökta normativa dokument karaktäriseras som att det är framför allt är viktigt att funktionen kan stödja markoperationer genom att bidra till operativ rörlighet genom exempelvis byggande av vägar. Den skall också kunna bidra till skydd för förband i markoperationer genom konstruktion av skydd eller förändringar i terrängen. Funktionen beskrivs också som att den skall kunna bidra till eldkraft och verkan i olika miljöer i markoperationer. Dessa delar överensstämmer till fullo med militärteorin.

Till del karaktäriseras synen på behovet av fältarbeten av att funktionen skall kunna bidra med begräsning av motståndares eller civilas rörlighet. Behovet beskrivs i militärteorin, men eftersom det endast beskrivs till del i normativa dokument finns en viss diskrepans avseende den variabeln.

Flertalet dokument saknar beskrivningar av att fältarbetsfunktionen skall kunna bygga konstruktioner för att på så sätt kunna vinna lokalbefolkningens förtroende om lokalbefolkningen har en misstro mot den egna nationen och dess försvar. Likväl är det en bristande förekomst av beskrivningar som visar på att förmåga till att arbeta i mindre enheter med långt decentraliserad ledning skall finnas. Den begränsade förekomsten av beskrivningarna visar att dessa delar skiljer något mellan synen på fältarbeten och militärteorin.

Karaktäriseringen av behovet av fältarbeten i hybridkrigföringen enligt svensk syn relativt militärteorin kompletterar den tidigare forskningen som utgjordes av beskrivningar om användningen av fältarbeten i reguljär och irreguljär krigföring. Genom undersökningen har fältet utökats i och med att beskrivning av funktionen i hybridkrigföring genomförts, det vill säga förekomst av reguljär och irreguljär krigföring samtidigt, medan tidigare beskrivning endast var i reguljär eller irreguljär krigföringskontext.

7. Diskussion

Kapitlet innehåller diskussion om resultatet såväl som diskussion om termerna validitet och reliabilitet samt hela forskningsdesignen. Det vill säga frågeställningen, vald teori och metod, empirin och genomförd undersökning diskuteras och kritiserats.

7.1 Diskussion om resultatet

Resultatet visar att beskrivningar av behovet av fältarbeten i hybridkrigföring inte finns explicit i normativa dokument. Det faktum att hybridkrigföring som hot inte omnämns i normativa dokument avseende hybridkrigföring är en av utgångspunkterna i problemet. Trots att det inte förekommer explicit har resultatet av undersökningen visat att det förekommer implicit.

Trots att inte alla variabler återfinns i alla dokument återfinns alla variabler i något dokument. Det torde innebära att diskrepansen mellan olika normativa dokument och den vetenskapliga debatten inte behöver påverka den vetenskapliga kunskapen om användningen av fältarbeten negativt. Detta under förutsättning att det finns en medvetenhet kring det och att alla dokument används vid utbildning, planering och genomförande, vilket kan antas innebära en stor utmaning. Utmaningen ligger i att vid utbildning, planering och genomförande alltid ta

hänsyn till och arbeta med samtliga dokument parallellt, vilket innebär att det i praktiken är osannolikt att så skulle ske. Det innebär att synen på fältarbeten trots allt kan anses skilja sig från militärteorin.

En möjlig orsak till resultatet, det vill säga det faktum att förekomsten av variablerna varierar mellan dokumenten kan vara kopplingen till fältarbetsfunktionen specifikt. I *OPD* och *AR Taktik* som är mer generella dokument är det en lägre förekomst av variablerna än i *IngR Ingbat* och *Taktiska krav* vilka är specifika mot fältarbetsfunktionen. Resonemanget följer dock inte vad det gäller *SUP Farb*, en trolig orsak till det är att dokumentet fokuserar på de delar av fältarbetsfunktionen som skall utvecklas, vilket innebär att vissa delar av funktionen inte beskrivs.

Resultatet visar på att det i hybridkrigföring kan vara aktuellt med stöd från fältarbetsfunktionen och att de skall kunna bidra med byggande av konstruktioner. Ställt mot tidigare forskning överensstämmer det med Ryans och Kilcullens beskrivningar av fältarbetsfunktionen i irreguljär krigföring. Det innebär att deras beskrivning också visats gälla i hybridkrigföring. Framför allt har forskningsfältet utökats genom beskrivningarna av fältarbetsfunktionen i hybridkrigföring. Detta har kompletterat den tidigare forskningen som endast bestod av beskrivningar av funktionen i reguljär och irreguljär kontext.

Resultatet av undersökningen kan bidra till en akademisk kunskap om fältarbetsfunktionen som en del i taktiken och markoperationer. Det innebär att resultatet kan ge en ökad förståelse för relationen mellan taktiken så som den är beskriven i normativa dokument och markoperationer enligt militärteorin.

7.2 Diskussion om undersökningen

Efter genomförd undersökning är det rimligt att fundera i termerna av *resultatvaliditet* och reflektera över om resultatet skulle bli detsamma om undersökningen upprepades av någon annan med samma analysverktyg¹¹⁵. En förutsättning för god resultatvaliditet är god *begreppsvaliditet*, det vill säga huruvida valda variabler kan användas för att söka svar på ställd fråga¹¹⁶. En avvägning av vilka variabler som antas vara viktiga för funktionen har gjorts enligt teorikapitlet. Det vill säga, de mest framträdande variablerna i teorierna valdes. Bedömningen av framträdande är en egen bedömning utefter hur stort utrymme som lades på att beskriva variablerna i teorierna och vilken tyngd de bedömdes ha. Utöver att bedöma hur framträdande variablerna varit i teorierna har de också valts utifrån vilken koppling de bedöms ha till taktiken och fältarbetsfunktionen. Valet av variabler och avvägning av vad som anses viktigt kan påverkas av min

¹¹⁵ Esaiasson et al 2012, 63.

¹¹⁶ Ibid., 57.

egen förförståelse för fältarbetsfunktionen och vad jag ser för koppling till teorin. Förförståelsen grundar egna lärdomar som har ursprung i beprövad erfarenhet vilken emanerar i de undersökta dokumenten. Förförståelsens påverkan på valet av variabler påverkar således begreppsvaliditeten. Då ett övervägande i valet av variabler har skett och beaktande av förförståelsen har funnits anses begreppsvaliditeten vara god.

Resultatvaliditeten är också beroende av *reliabiliteten*, vilket beskriver tillförlitligheten i undersökningen och om den skett noggrant och på samma sätt genom hela undersökningen¹¹⁷. Reliabiliteten anses vara god då samtliga dokument undersökts på samma systematiska sätt och sammanhanget har vid varje undersökning analyserats. Detta i syfte att säkerställa att även om en variabel förekommer måste det värderas om det är i det efterfrågade sammanhanget eller inte. I och med att begreppsvaliditeten samt reliabiliteten varit god samt att en medvetenhet kring detta funnits över tid kan resultatvaliditeten antas vara god.

Frågeställningen som utgjort utgångspunkt i undersökningen innehåller ord som *karaktärisera* och *relativt*, dessa kan för olika individer ha olika innebörd. Orden har inte definierats i uppsatsen. Det skulle kunna innebära att en undersökning som syftar till att svara på samma fråga skulle få ett annat resultat om orden tolkas annorlunda än i denna uppsats.

Teorin som uppsatsen utgått ifrån kan anses ha för svag koppling till fältarbeten. Som nämndes i teoriavsnittet har en bedömning gjorts där valda teorier ansetts ha koppling till taktiken och fältarbeten. Kopplingen mellan teorin till fältarbeten har påverkats av min förförståelse till funktionen enligt resonemanget ovan om begreppsvaliditeten.

Den valda metoden och således resultatet kan å ena sidan påverkas av författarens egen åsikt och förkunskaper i ämnet, vilket är en svaghet med kvalitativ textanalys. Å andra sidan hade det varit en svaghet att använda kvantitativ metod för undersökningen. Det hade inneburit att sammanhanget där variablerna förekommer inte hade tagits i beaktande. Det hade heller inte gått att urskilja implicit förekomst av variablerna om de i sin formulering inte hade stämt överens ordagrant med texten.

Valet av insamling av data ställer jag mig inte tveksam till då jag anser att metoden gett en tillfredsställande volym av underlag att använda för undersökningen. Däremot skulle valet av dokument som utgjort empiri kunna diskuteras, men de anses ha fyllt sin uppgift på ett bra sätt då det gått att hämta data från samtliga dokument. För att ha bättre trovärdighet i empirin skulle *Taktiska krav* kunnat

¹¹⁷ Esaiasson et al 2012, 63.

avgränsas då de hade en bristande spårbarhet. Dock har dokumentet tilldelats direkt från utgivaren vilket väger upp i undersökningen, men dokumentet skulle fortfarande kunna ifrågasättas av läsaren. Enkät eller intervju som metod skulle kunnat användas, vilket också diskuterades i metodkapitlet.

8. Avslutning

8.1 Reflektion

Reflektionen visar på utmaningar som uppstått under arbetets gång. Den syftar också till att reflektera över hur exempelvis teori, metod och empiri kunde valts på annat sätt för att ge ett bättre resultat.

En stor utmaning i studien har varit bristen på teorier om fältarbetsfunktionen och framför allt om funktionen i hybridkrigföring. Samtidigt har bristen utgjort en forskningslucka som kunnat kompletteras. Genom bristen på teorier har många slutsatser ur befintlig teori dragits för att kunna se vad de har för innebörd för fältarbetsfunktionen. Svårigheten i det har varit att det emellanåt är att se en koppling mellan det generella behovet i markoperationer och vad det innebär för en enskild funktion. Att dra de slutsatserna har också ställt stora krav på mig själv och att jag kan dra slutsatser utifrån tidigare erfarenhet.

Valet av metod, insamling av dokument och sedan kvalitativ textanalys av dokumenten har för mig varit självklar under hela arbetet. Med min förförståelse för funktionen och dokumenten som används upplevde jag att de skulle utgöra en bra grund för undersökning och jag fann det också intressant. Samtidigt hade det varit intressant att göra en enkätundersökning i syfte att undersöka synen enligt officerare och/eller lärare istället för enligt dokument. Alternativet tas upp vidare i kapitel 8.3 *Förslag till fortsatt forskning*.

Avseende uppsatsens empiri hade varit intressant att göra motsvarande undersökning när de nya reglementena som ersätter *Ingenjörtrupperglementet* kommer ut, vilket bedöms vara senare i år.

8.2 Resultatets betydelse för yrkesutövningen

Eftersom det finns ett uttalat hot i form av hybridkrigföring enligt *MSD 16* kan det antas vara av betydelse för yrkesutövningen att taktiken förändras mot detta. Resultatet i undersökningen visar att, under förutsättning att om flera olika dokument används parallellt är dokumenten fullgoda för att tillgodogöra sig vad som är nödvändigt för att kunna möta det nya hotet. Sålunda fyller resultatet en betydelse för yrkesutövning genom att skapa medvetenhet över vikten av att studera mer än ett dokument inför planering och genomförande av, i det här fallet, fältarbeten. Det är också relevant i yrkesutövningen att skapa sig en förståelse för

hur de normativa dokumenten är uppbyggda, vilket denna uppsats indirekt bidrar med.

8.3 Förslag till fortsatt forskning

Uppsatsen har syftat till att studera synen på fältarbetsfunktionen i en hybridkrigföringskontext utifrån normativa dokument. Förslag till fortsatt forskning är att göra motsvarande studie, men utifrån officerares syn på detsamma genom intervju- eller enkätundersökning. Det var en metod som övervägdes inför uppsatsen och som diskuterades under metodkapitlet, men valet föll på att utgå från normativa dokument. Vidare kan fortsatt forskning bedrivas mot fler av de ingående delarna i hybridkrigföring. I denna uppsats avgränsades studierna till en djupare analys av delarna reguljär och irreguljär krigföring. Därmed uteslöts bland annat kriminalitet och informationsoperationer, vilket skulle kunna tas med i en ny undersökning. Där finns en viss begränsning dock, då kopplingen till fältarbetsfunktionen i de områdena kan upplevas som svag. En liknande undersökning skulle också kunna göras med en annan funktion som utgångspunkt.

Litteratur- och referensförteckning

Litteratur

Bellamy, Christopher. 2016 [1990]. *The Evolution of Modern Land Warfare in Theory and Practice*, 3. uppl. Milton Park, Abingdon, Oxon: Routledge.

Denscombe, Martyn. 2009 [1998]. *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik och Wängnerud, Lena. 2012 [2001]. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, 4. [rev.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik.

Försvarsmakten. 2013. *Arméreglemente Taktik (AR Taktik)*. Stockholm: FMV-FSV Grafiskt produktion.

Försvarsmakten. 2016. *MSD16, Militärstrategisk doktrin för Sveriges militära försvar*. FMV, FSV Grafisk produktion.

Försvarsmakten. 2014a. *Operativ doktrin (OPD)*, Stockholm: Elanders tryck.

Hoffman, Frank G. 2007. *Conflict in the 21st century: The rise of Hybrid Wars*. Virginia: Potomac Institute for Policy Studies.

[Fastställt av chefen för armén]. 1991. *Ingenjörtruppreglemente, Ingenjörbataljon (IngR Ingbat)*, Stockholm: Chefen för armén i samarbete med Försvarsmedia.

Jordan, David, Kiras, James D., Lonsdale, David J., Speller, Ian, Tuck, Christopher och Walton, C. Dale. 2008. *Understanding modern warfare*, Cambridge: Cambridge University Press.

Kilcullen, David. 2009. *The Accidental Guerilla, Fighting Small Wars in the Midst of a Big One*, Oxford: Oxford University Press.

Mansoor, Peter. 2010. "6 Army." I Rid, Thomas och Keaney, Thomas A. (red.), *Understanding Counterinsurgency: doctrine, operations, and challenges*, London: Routledge.

Olsen, John Andreas och Van Creveld, Martin. 2011. "Conclusion." I Olsen, John Andreas och Van Creveld (red.). *The evolution of operational art: from Napoleon to the present*. Oxford: Oxford University Press.

Tuck, Christopher. 2014. *Understanding land warfare*, Milton Park, Abingdon, Oxon: Routledge.

Thurén, Torsten. 2005 [1997]. *Källkritik*, 2. [rev. och utök.] uppl. Falköping: Elanders Gummessons.

Thurén, Torsten. 2007. *Vetenskapsteori för nybörjare*, Stockholm: Liber AB.

Ångström, Jan och Widén, Jerker. 2015. *Contemporary military theory: the dynamics of war*, Milton Park, Abingdon, Oxon: Routledge.

Artiklar

Freedman, Lawrence. 2005. "A Theory of Battle or a Theory of War?" *The Journal of Strategic Studies* 28(3), 425-435.

Hoffman, Frank G. 2009. "Hybrid Warfare and Challenges." *Joint Force Quarterly (JFQ)* 52(1), 34-39.

Milan, Vego. 2000. "Center of Gravity." *Military Review* 80(2), 23-29.

Ryan, Mick. 2007. "The Military and Reconstruction Operations." *Parameters*, Winter 2007-08, 58-70.

S.E.M Goodall OBE, MC, B.SC. 1972. "Military Engineering Today, The Role of the Royal Engineers." *The Rusi journal* 117(665), 19-27.

Wilkie, Robert. 2009. "Hybrid Warfare; Something Old, Not Something New." *Air & Space Power Journal*, 23(4), 14-17.

Elektroniska dokument

Ernfridsson, Peter. 2012. "Taktiska krav INGBAT14 20121023." Försvarsmakten, Eksjö, 2012-10-23.

Rapporter

Försvarsmakten. 2014b. "Systemutvecklingsplan Fältarbeten 2014 (SUP Farb)." Försvarsmakten, Eksjö, 2014-09-10.